

Ampuma-asetlain muutokseen liittyvä lausuma ja aselupaprosessin kehittäminen

Hallintovaliokunnan kuuleminen 10.9.2026

Hanna Piipponen, lupahallintopäällikkö, Poliisihallitus

**POLIISIN
LUPAPALVELUT**

Eduskunnan lausuma HaVM 2/2020 vp

Eduskunnan lausuma

- Ampuma-aselain muutos HE 101/2019 koski ampuma-aselain muutosta koskevan voimaantulosäännöksen muuttamista
- *Eduskunta edellyttää hallituksen 1) ensisijaisesti huolehtivan siitä, että ennen ampuma-aselain 25 §:n voimaantuloa nyt säädettävän lain nojalla varmistutaan nykyisen tietojärjestelmän kehitystyöstä ja muista toimenpiteistä niin, ettei jää epävarmuutta aseturvallisuuden, elinkeinonharjoittajien tarpeiden ja oikeusturvan, asetietojärjestelmän eheyden ja luotettavuuden tai muiden asiassa merkityksellisten seikkojen suhteen; sekä 2) toissijaisesti antavan eduskunnalle hallituksen esityksen ampuma-aselain 25 §:n voimaantulon lykkäämisestä 1.11.2020 jälkeiseen ajankohtaan, mikäli edellä 1 kohdassa tarkoitettua varmuutta ei joiltakin osin ole.*

Eduskunnan lausumassa edellytettyjen asioiden seuranta

- Elinkeinonharjoittajien ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset oli tarpeen saattaa voimaan vaikka poliisin uuden asetietojärjestelmän käyttöönottoa ei pystytty toteuttamaan muutosten voimaantuloon mennessä.
- Poliisihallitukselta edellytettiin alkuperäiselle suunnitelmalle vaihtoehtoisen toteutussuunnitelman laatimista, jotta elinkeinonharjoittajien ilmoitusvelvollisuutta koskevien säännösten voimaantuloa ei tarvitsisi enää siirtää pidemmälle kuin 1.11.2020. Taustalla EU:n ns. asedirektiivin vaatimukset, joiden täytäntöönpanoa ei haluttu enää pitkittää.
- Poliisihallitus teki suunnitelman ja toteutti sen vaaditussa aikataulussa. Poliisihallituksen sisäisestä projektista käytettiin nimitystä Väliase, ja nimitys jäi poliisin sisäiseen puhekieleen kuvaamaan toimintatapaa, jolla elinkeinonharjoittajat tekevät sähköiset ilmoitukset poliisille ja ne käsitellään poliisissa ennen uuden asetietojärjestelmän Lippaan käyttöönottoa.

Eduskunnan lausumassa edellytetyjen asioiden seuranta

- *Poliisi toteutti sähköiseen asiointiin tarpeelliset elinkeinonharjoittajien lomakkeet, koulutti elinkeinonharjoittajat ja organisoி asioiden käsittelyn Poliisihallituksen asehallinnossa ja poliisilaitoksilla. Ampuma-aselain muutos tuli voimaan 1.11.2020. Lausuman kohdan 2) mukaista esitystä voimaantulon lykkäämisestä ei tarvinnut tehdä.*
- Poliisihallituksen käsityksen mukaan lausuman perusteella seurattavaksi päätetty asia on valmistunut viimeistään 1.11.2020, jolloin elinkeinonharjoittajien ilmoitusvelvollisuus on tullut voimaan ja josta ajankohdasta alkaen ilmoituksia on poliisissa käsitelty ampuma-aselain edellyttämällä tavalla.
 - Toinen osa ampuma-aselain muutoksista tuli voimaan 1.3.2023 (mm. yksityishenkilöiden sähköinen asiointi ja uudet ilmoitusvelvollisuudet). Myös nämä toiminnallisuudet on toteutettu ja poliisi käsittelee aselupa-asioita kaikilta osin ampuma-aselainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Aselupa-asioiden käsittelystä poliisissa, toiminnan kehittäminen ja Askel-hankkeen tilannekatsaus

Askel-hankkeen tavoitteet

Kehittämishankkeen tavoitteena on:

- selkiyttää, yhtenäistää, tehostaa ja automatisoida lupaprosesseja
- parantaa esineiden elinkaari- ja sijaintitietojen hallintaa vastaamaan direktiivin vaatimuksia
- hyödyntää poliisin tietojärjestelmissä käytettävissä olevia tietoja aiempaa tehokkaammin lupaharkinnassa sekä jakaa lupahallinnon tuottamaa tietoa muun poliisitoiminnan kanssa
- automatisoitu tiedonvaihto poliisin muiden tietojärjestelmien kanssa
- parantaa asiakaspalvelun laatua lisäämällä sähköistä asiointia sekä vähentämällä ajanvaraus- ja käyntiasiointitarvetta
- tarjota ase-elinkeinonharjoittajille uusia palveluita ja siten kasvattaa heidän rooliaan aselupamenettelyssä.

Askel-hankkeen tehtävät

- **Toteutetaan uusi Lipas-niminen asetietojärjestelmä (valmiusaste n. 50-60 %)**
 - Lipas-järjestelmän valmiusaste oli n. 60 % silloin kun hanke asetettiin selvitystilaan joulukuussa 2024. Selvitystilan ja hankkeen uudelleen käynnistämisen välisenä aikana syntyneen teknisen velan takia valmiusaste voi olla nyt pienempi (huom. Hankkeen valmiusaste on korkeampi sillä sähköisen asiointin palvelut ovat lähes valmiit)
 - Korvaa nykyisen Siebel-teknologiaan pohjautuvan Ase-järjestelmän
 - Koostuu asiankäsittelystä, luparekisteristä ja esinerekisteristä
 - Tietomalli noudattaa Sähke2-vaatimuksia, mikä mahdollistaa mm. sähköisen arkistoinnin/säilytyksen sekä nykyaikaisten tilastointi- ja raportointijärjestelmien käyttöönoton -> edistää tiedon laatua ja eheyttä sekä tietojohtoisuutta poliisissa
- **Sähköisen asiointin palvelut yksityishenkilöille (valmis ja tuotannossa)**
 - Palvelut on toteutettu ja otettu käyttöön ampuma-aselain edellyttämällä tavalla
 - Hakemuksia ei vielä saada tavoitetilan mukaisesti suoraan asiankäsittelyjärjestelmään, täydellinen tavoitetilan mukainen toteutus odottaa Lippaan käyttöönottoa.
 - Todennäköisesti jo vuoden 2026 aikana saadaan vietyä tuotantoon toteutus, jossa suurin osa sähköisesti vireille tulleista hakemuksista viedään suoraan *nykyiseen* asetietojärjestelmään. Muutostyö on toteutuksessa, tuotantoonviennin ajankohta varmistuu kun nyt työn alla oleva järjestelmän versionnosto on saatu valmiiksi.
- **Elinkeinonharjoittajien sähköiset palvelut (valmis, tuotantoonvienti odottaa Lippaan valmistumista)**
 - Pääasiassa toteutettu valmiiksi, mutta odottaa Lippaan käyttöönottoa.
 - Osittain käytössä jo, mutta ilmoitusten käsittely edellyttää jonkin verran manuaalityötä ennen Lippaan käyttöönottoa
 - Elinkeinonharjoittajien sähköisten palveluiden täysimittainen käyttöönotto parantaa merkittävästi poliisin mahdollisuuksia valvoa elinkeinonharjoittajia sekä parantaa aseiden elinkaaritietojen eheyttä ja katkeamattomuutta.

Askel-hankkeen historiaa

- Hankkeen aloitus epäonnistui ja sopimus ensimmäisen toimittajan kanssa piti päättää
- Vuonna 2019 tehtiin kokonaan uudelleensuunnittelu, minkä perusteella havaittiin, että hankkeen tavoitteiden saavuttaminen vaatii suuremman työmäärän, mitä on arvioitu
- Tietojärjestelmäkehitykselle asetetut vaatimukset ovat myös lisääntyneet, mm. tiedonhallintalaki, tietosuojasäännökset
- Hanke on joutunut toteuttamaan itse monia sellaisia osia, mitä ei ole suunniteltu ja mitkä olisi tullut olla poliisissa muualla tehtynä. Esim. pilvikehitysympäristöjen pystyttäminen, mitkä on nyt myöhemmin saatu poliisissa tuotteistettua siten, että ne ovat hankkeilla valmiina
- Toteutussuunnitelmaa on muutettu hankkeen edetessä, jotta ampuma-aselain mukaiset vaatimukset pystytään toteuttamaan
- Tällä hetkellä aselupa-asioita pystytään käsittelemään lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lipas-järjestelmän käyttöönotto on osa lupahallinnon toiminnan kehittämistä.

Askel-hankkeen nykytila ja tulevaisuuden suunnitelmat

- Askel-hanke oli keskeytettynä koko vuoden 2025, jolloin toteutettiin hanketta koskeva selvitys. Selvityksen avulla Poliisihallituksen johto halusi varmistua siitä, että Askel-hankkeen (uuden asetietojärjestelmän Lippaan) toteutuksen loppuunsaattaminen kannattaa edelleen tehdä ja että valittu toteutustapa on tarkoituksenmukainen. Koska poliisi on toteuttanut ampuma-asetlain muutosten edellyttämät uudet toteutukset nykyiseen prosessiin ja tietojärjestelmiin, ei järjestelmän käyttöönotto ollut enää aikakriittistä.
 - Huomioitava, että hankkeesta suurin osa on jo valmis kun sähköisen asioinnin palvelut on toteutettu ja osittain otettu käyttöön.
- Selvityksen perusteella todettiin, että valittu toteutustapa (Java-teknologia ja mikropalveluarkkitehtuuriratkaisut) vastaa poliisissa muissakin yhteyksissä selvitettyä tarkoituksenmukaisinta tapaa. Vartenotettavia vaihtoehtoja toteutukselle ei ole. Hankkeen valmiusaste on myös jo varsin korkea.
- Kustannusarvio lopputoteutukselle suunnitellussa laajuudessa oli 10 miljoonaa euroa. Poliisihallituksen johto on edellyttänyt, että hankkeen uudelleen käynnistämisen yhteydessä suunnitelmaa ja toteutustapaa tarkastellaan jatkuvasti kriittisesti siten, että arvioituja toteutuskustannuksia saadaan pienennettyä.
- Hankkeen omistajuus siirrettiin vuoden 2026 alusta teknologiayksiköstä poliisitoimintayksikköön ja lupahallinnon vastuualueelle
 - Hanke on saanut rahoituksen vuodelle 2026 hanketoiminnan uudelleenkäynnistämiseen ja hankesuunnitelman päivittämiseen.
 - Tavoitteena on, että osana lupahallinnon vastuualuetta hanke pystyy vielä aikaisempaa paremmin hyödyntämään lupahallinnon kehittämisohjelman yhteiset resurssit sekä saamaan nykyistä enemmän synergiaetua rinnakkain etenevien hankkeiden yhteistyöstä.
 - Hankesuunnitelman päivityksen ja uudelleenkäynnistymisen yhteydessä pyritään edelleen yksinkertaistamaan toteutusta ja näin ollen pienentämään kustannuksia. Samaan aikaan myös muita poliisin hankkeita on edennyt, jolloin yhteisten komponenttien hyödynnettävyys kasvaa.
 - Uusi hankepäällikkö on rekrytoitu ja aloitti työt 3.8.2026. Käynnissä on hankepäällikön perehdytys ja tutustuminen hankkeen aineistoon sekä hanke-esityksen laatiminen vuodelle 2027, jolloin hankkeen työt on tarkoitus käynnistää uudelleen.

Hankkeen arvioitu eteneminen uudelleenkäynnistämisen jälkeen

- 2027: vuoden alkupuoliskolla hankkeen uudelleenkäynnistyrksen toimet, mahdolliset rekrytoinnit, toimittajan edustajien perehdyttämisen tehtäviin, saatetaan suunnitelmat ja aikataulus ajan tasalle
- 2028: keskitytään Lipas-järjestelmän toteuttamiseen sekä tietosisällön migraation valmisteluun
- 2029: edelleen jatkuvan toteutustyön lisäksi valmistaudutaan ensimmäisen vaiheen käyttöönottoon, joka käsittää modernisoituna vähintään nykyisen asetietojärjestelmän sisältämät asiat ja niiden asiankäsittelyn sekä lupavalvonnan osuuden. Käyttöönottoa edeltää nykyisen asetietojärjestelmän tietosisällön migraatio, käyttöönotettavan järjestelmän auditointi sekä poliisin eri henkilöstöryhmien mittavat koulutukset
- 2030: valmistautuminen toisen vaiheen käyttöönottoon, jota edeltää migraatiota lukuun ottamatta samat edeltävät työt kuin ensimmäisessä käyttöönotossa. Toisessa vaiheessa muun muassa tuodaan järjestelmän asiankäsittelyn piiriin sellaisia lupa-asioita, joita ei käsitellä nykyisessä asetietojärjestelmässä sekä kehitetään edelleen järjestelmän automaattisia prosesseja
- (2031: korjataan mahdollisia puutteita järjestelmässä ja varaudutaan hankkeesta riippumattomien, ulkoisten vaatimusten ja tekijöiden aiheuttamiin lisätöihin sekä valmistaudutaan siirtämään Lipas hankkeelta kehittävän ylläpidon piiriin.)

Uuden asetietojärjestelmän käyttöönoton merkitys

- *Huomioitava, että poliisi käsittelee aselupa-asioita kaikilta osin ampuma-aselainsäädännön mukaisesti. Lippaan käyttöönotto itsessään ei ole edellytys lainmukaiselle toimintatavalle.*
- Tästä huolimatta on todettu, että Lipas kannattaa rakentaa valmiiksi ja näin ollen toteuttaa Askel-hankkeen tavoitteet kaikilta osin. Toteutustyö on osa poliisin lupahallinnon kehittämistä.
- Lipas-järjestelmään on toteutettu asiankäsittelyn prosessit toiminnan kehittämisen tavoitetilan mukaisesti ja määrittely- ja toteutustyössä on pystytty huomioimaan monia sellaisia käyttäjää helpottavia toimintoja, joita ei nykyiseen järjestelmään pysty tai kannata toteuttaa.
- Lippaan käyttöönotto mahdollistaa kokonaan päästä päähän sähköisen asiankäsittelyn.
- Erityisesti aseiden elinkaaritiedon parantuminen tulee lisäämään mahdollisuuksia toteuttaa tietojohtoista poliisitoimintaa.
- Järjestelmän tietomalli mahdollistaa kaikkien uusien analyysi- ja raportointityökalujen hyödyntämisen, mitä poliisilla on käytössä
- Yksi tärkeimmistä hyödyistä on, että Lippaan käyttöönotolla ratkaistaan järjestelmän elinkaarenhallintaan liittyvät haasteet pitkälle tulevaisuuteen -> päästään eroon Siebel-toteutuksesta ja järjestelmään tehtävät päivitykset ja versionnostot ovat mahdollisia myös pitkällä aikavälillä
- Poliisissa on sitouduttu siihen, että Lipas saadaan käyttöön. Lupahallinnon toiminnan kehittämisen kannalta se on tärkeää. Tällä hetkellä kehitystyön eteneminen ei kuitenkaan ole sillä tavoin aikakriittistä, että Lippaan käyttöönottoaikataulu olisi riippuvainen esim. lainsäädäntömuutoksen voimaantulosta. Toteutuksen aikataulutusta, rahoitusta ja sisältöä arvioidaan jatkuvasti ja vähintäänkin osana vuosittaista hankemenettelyä, jossa vahvistetaan poliisissa toteutettavien hankkeiden suunnitelmat ja rahoitus.

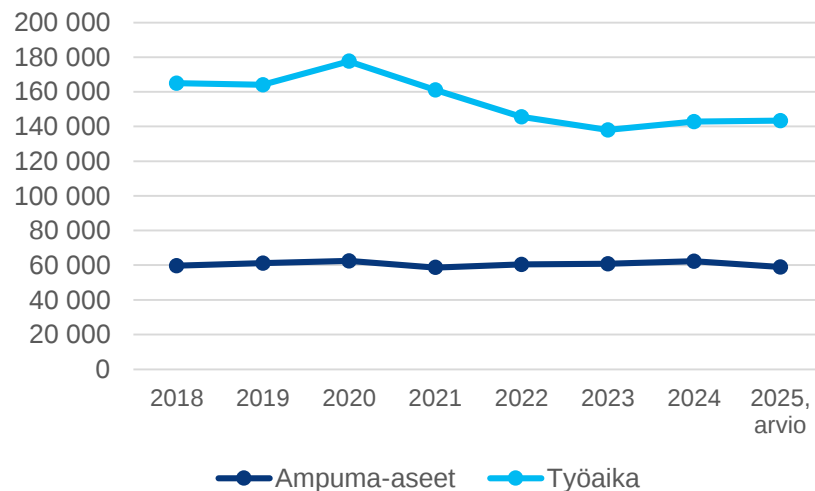
Aselupien käsittelystä

- Päätösharkinnassa ja lupavalvonnassa noudatetaan ampuma-aselakia
- Kansallisen lainsäädännön tulee noudattaa ns. asedirektiivin vaatimuksia
- Nykyinen lainsäädäntö on päivitetty Kauhajoen ja Jokelan kouluampumisten jälkeen, jolloin todettiin tarve tietyille kontrolleille lupamenettelyssä. Suomi on saanut Kauhajoen ampumatapauksesta myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen langettavan tuomion, jossa korostetaan lupaviranomaisen velvollisuutta huomioida kaikki viranomaisen tiedossa olevat tiedot sekä korostetaan oikeutta elämään.
- Poliisin tärkeä tehtävä on edistää aseturvallisuutta, ennalta estää ampuma-aseilla tehtäviä henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia sekä huolehtia, että rikollisilla toimijoilla ei ole mahdollisuuksia saada ampuma-aseita aselupaprosessin kautta.
- Aselupien myöntäminen on maksullista toimintaa. Kaikki lupien myöntämiseen liittyvät kustannukset huomioidaan aselupien hinnoittelussa, mikä vahvistetaan vuosittain SM:n poliisin suoritteita koskevalla maksuasetuksella
 - Poliisin ja sisäministeriön tulee maksuperustelain mukaan huolehtia siitä, että suoritemaksut määrätään omakustannusperiaatteen mukaisesti. SM on myös asettanut Poliisihallitukselle tulostavoitteen kustannusvastaavuudesta huolehtimiseksi.
 - Vuoden 2026 maksuasetukseen säädettiin osalle aseluvista omakustannushintaa alempi maksu

Aselupien käsittelystä

Maksullinen toiminta, aktiiviset työtunnit	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025, arvio
Ampuma-aseluvat	164 934	164 021	177 647	161 030	145 629	138 032	142 892	143 300

Ampuma-aseet vs työaika

Aselupien suoritemäärät vuosina 2018-2025 (Lähde Polstat)

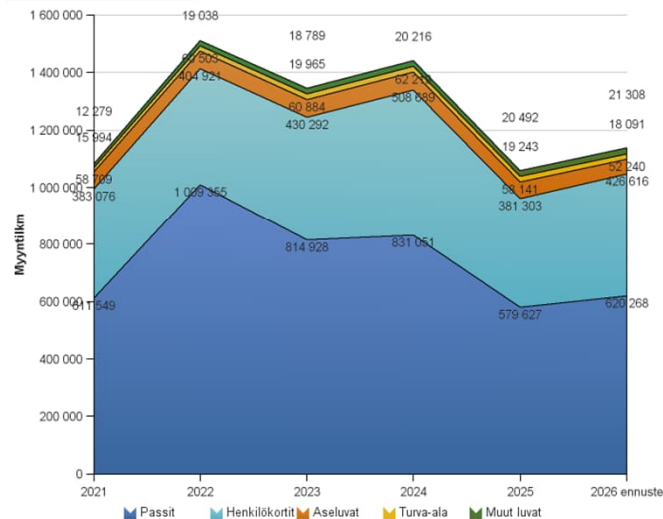
Myyntilkm	2110 Ampuma-aseet	Muutos edel. vuoteen	Muutos %
2018	59 646		
2019	61 185	1 539	2,58
2020	62 546	1 361	2,22
2021	58 715	-3 831	-6,13
2022	60 503	1 788	3,05
2023	60 891	388	0,64
2024	62 287	1 396	2,29
2025, arvio	59 000	-3 287	-5,28

Asiamäärät

Poliisin käsittelemät lupa-asiat Koko maa

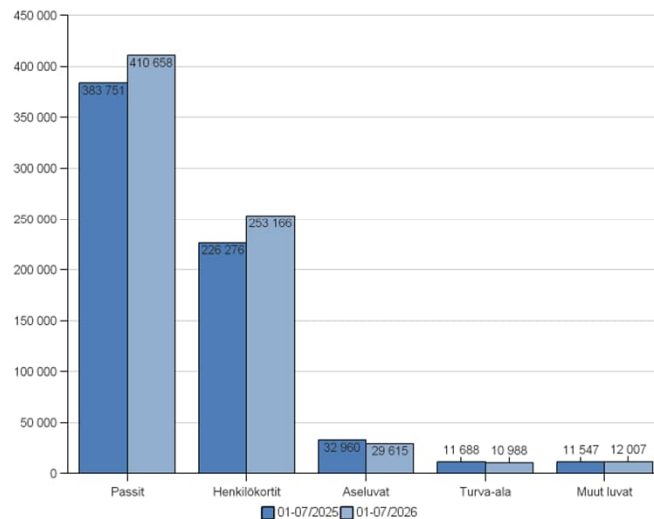
Koko maa

Viimeinen vuosi/kk
Tietolähde
Tiedot päivitetty

2026/07
Kassamyynti_vakava -kuutio
14.8.2026

01-07/2025 kaikki yhteensä	01-07/2026 kaikki yhteensä	+/-%
666 222	716 434	7,5%

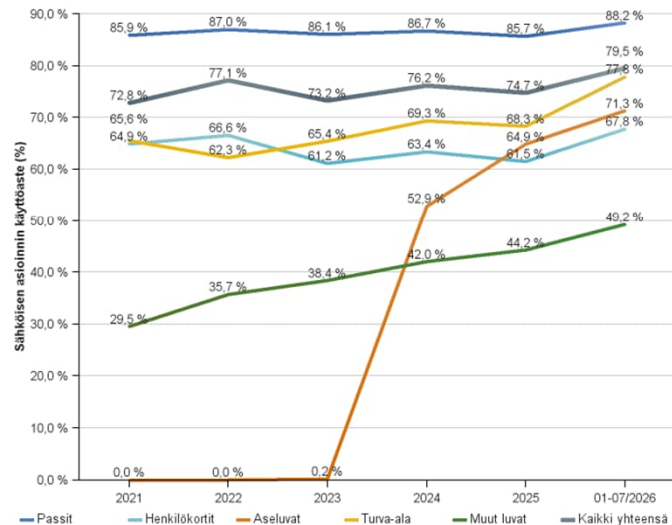

Sähköisen asioinnin käyttöaste

Sähköisen asioinnin käyttöaste (%) Koko maa

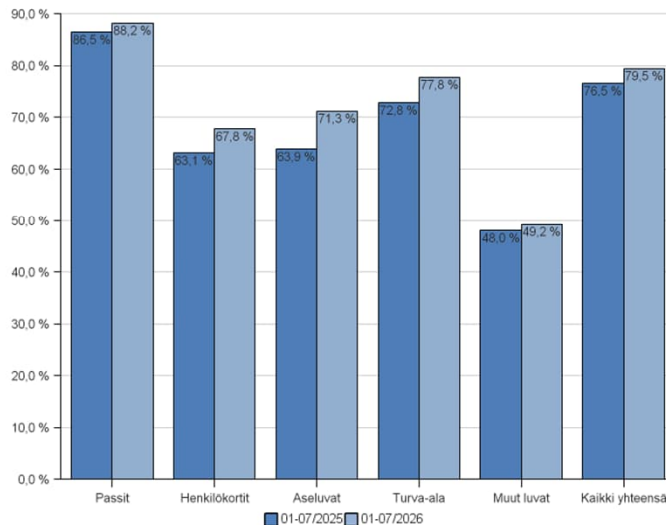
Koko maa

01-07-2025
kaikki yhteensä
76,5%

01-07-2026
kaikki yhteensä
79,5%

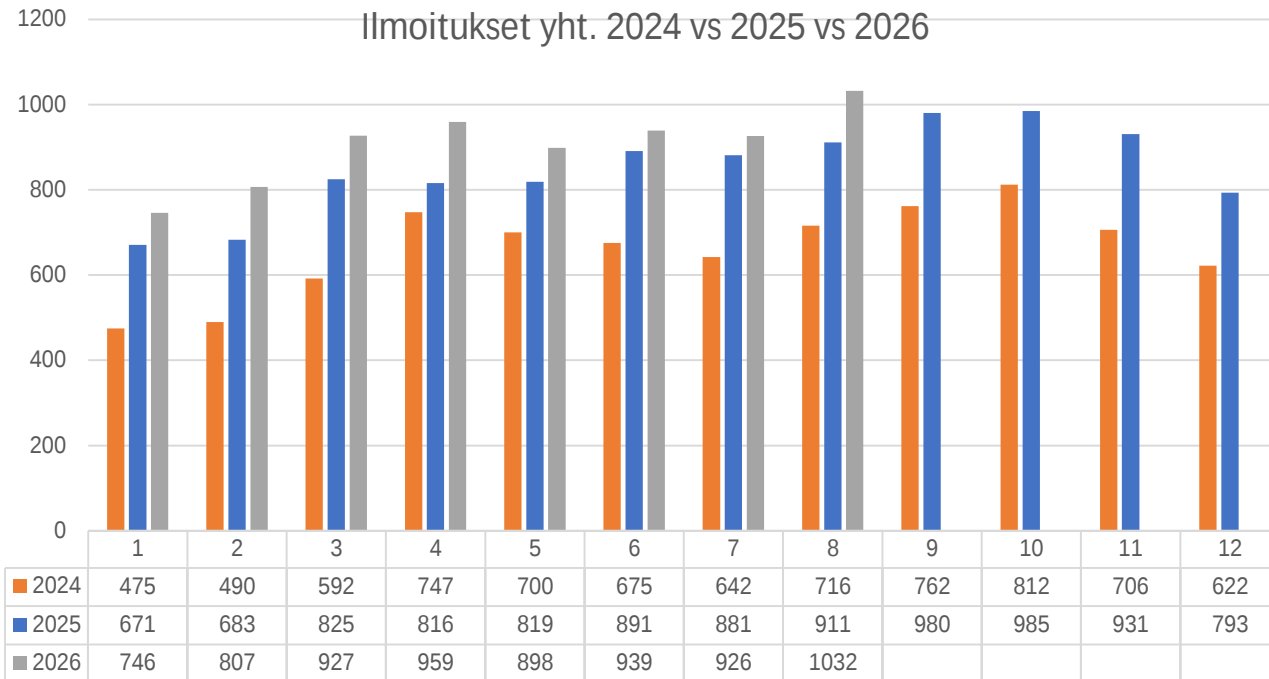
+/-
3,0

Viimeinen vuosi/ik
Tietolähde
Tiedot päivitetty

2026/07
Kassamyynti_vakava-kuutio
14.8.2026

Elinkeinonharjoittajien tekemät ilmoitukset poliisille

Ilmoitusmäärät:

- 2024: 7939 kpl
- 2025: 10186 kpl
- 2026: 9.9.2026 asti
7234 kpl

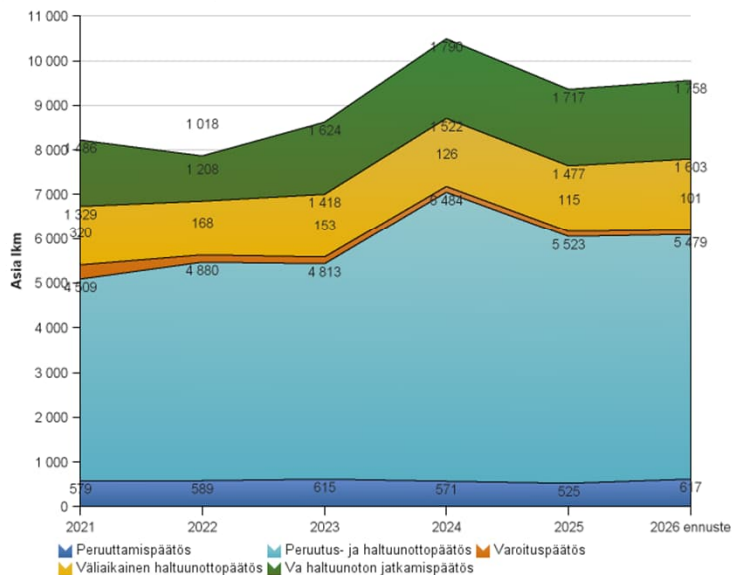
Vuoden 2026 ilmoitukset
9.9.2026 asti sisältäneet
251 361 esinettä

Aselupavalvonnan päätösmääriä

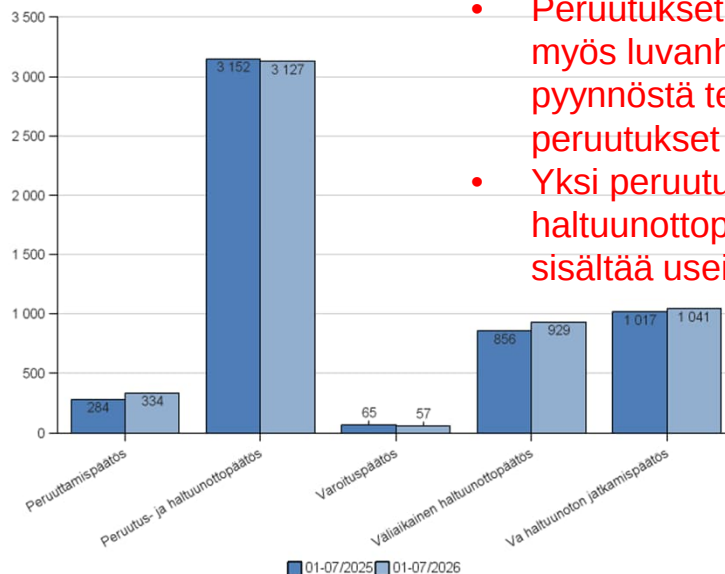

Aseiden hallussapitoon kohdistuvat peruutukset, varoitukset ja haltuunotto päätökset
Koko maa

Koko maa

01-07/2025 kaikki yhteensä	01-07/2026 kaikki yhteensä	+/-%
5 374	5 488	2,1%

- Peruutukset sisältävät myös luvanhaltijan omasta pyynnöstä tehtävät peruutukset
- Yksi peruutus- tai haltuunotto päätös voi sisältää useita aseita

Muita kehittämistoimia

- Asiakaspalvelun kehittäminen
 - Ajanvaraus- ja aukiolo-ohje
 - Palvelukartta ja toimipisteiden palveluvalikoiman vahvistaminen
- Sähköisen asioinnin palveluiden parantaminen
 - Kehittäminen on jatkuvaa ja parannuksia mm. hakemuslomakkeisiin tehdään jatkuvasti palautteen perusteella
 - Sähköiset tiedoksiannot
 - Sähköisesti vireille laitetut hakemukset suoraan asiankäsittelyjärjestelmään
- Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohjeen päivitys aloitettu, nykyisen ohjeen voimassaolo päättyy kesällä 2027
- Aselupa-asioista vastaavien verkosto ja täsmäkoulutukset poliisilaitoksille
- Valtionasiamiestehtävässä kertyvän tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä
- Poliisin tiedustelujärjestelmän käyttö lupahallinnossa on ohjeistettu uudella ohjeella (ns. Poti-ohje)
- Nuhteettomuusseurannan kehittäminen hyödyntämällä poliisin analyysityökaluja täysimittaisesti
- Lainsäädännön kehittämistarpeet

Muita tilastoja

Ampuma-aserikokset

 Ilmoitustyyppi: Rikos										
 Tutkiva yksikkö: Poliisi yht										
Ilmoitettu Kpl	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	833	1 050	1 236	1 496	1 757	1 279	1 067	1 416	1 337	1 209
AMPUMA-ASERIKOS	1 543	1 404	1 449	1 504	1 898	1 593	1 538	1 571	1 740	1 584
AMPUMA-ASERIKOKSEN YRITYS	4	2	6	13	11	7	8	10	11	9
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	93	105	130	143	153	139	122	131	149	118
TÖRKEÄN AMPUMA-ASERIKOKSEN YRITYS	0	1	0	1	0	0	2	0	2	0
TERRORISTISESSA TARKOITUKSESSA TEHTY TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Ampuma-aserikokset yhteensä	2 473	2 562	2 821	3 157	3 819	3 018	2 737	3 129	3 239	2 920

Ampuma-aseiden takavarikot

<u>Omaisuusluokka: 14 AMPUMA-ASEET</u>		
Esine takavarikko lkm	2024	2025
215 Helsinki	560	447
216 Keskusrikospoliisi	51	56
806 Itä-Uusimaa	510	442
815 Kaakkois-Suomi	272	418
818 Länsi-Uusimaa	296	317
821 Häme	508	394
833 Sisä-Suomi	736	586
836 Pohjanmaa	222	261
842 Lounais-Suomi	572	602
851 Itä-Suomi	400	486
863 Oulu	337	282
866 Lappi	213	234
872 Ahvenanmaa	68	37
Tutkivayksikkö	4 745	4 562

Aselupapäätöksistä tehdyt valitukset

- Valitusten lukumäärät vuosittain
 - Vuonna 2022 valituksia 209 kpl
 - Vuonna 2023 valituksia 210 kpl
 - Vuonna 2024 valituksia 198 kpl
 - Vuonna 2025 valituksia 174 kpl
- Valtionasiamiestehtävä organisoitiin uudelleen Poliisihallituksessa ja elokuussa 2025 tehtävässä aloitti vakinaisessa virassa uusi virkamies.
 - 18.8.2025-31.12.2025 välisenä aikana Pohaani tuli tiedoksi hallinto-oikeuden ratkaisuja aseasioissa 78 kappaletta. Poliisilaitoksen päätös on kumottu näistä 1:ssä tapauksessa ja 7:ssä tapauksessa asia on palautettu poliisilaitokselle uudelleen käsiteltäväksi. Yhteen palautetuista asioista on haettu valituslupaa KHO:sta. Poliisilaitokselle palautetut ovat yleensä koskeneet asian selvittämistä, eli ne on palautettu, jotta poliisi selvittää asiaa vielä enemmän.

Kiitos

Hanna Piipponen, lupahallintopäällikkö, Poliisihallitus
hanna.piipponen@poliisi.fi